

Zeměpisná olympiáda

Na začátku školního roku jsou tu opět informace o Zeměpisné olympiádě. Do letošního, již dvacátého ročníku soutěž vstupuje se zcela novým realizačním týmem i několika novinkami. Představíme si, jakým způsobem je možné se do soutěže zapojit, i to, na co se v jejím průběhu můžete těšit.

Vyhlášení jubilejního 20. ročníku Zeměpisné olympiády

Organizátoři Zeměpisné olympiády (dále jen ZO) vyhlašují v nastávajícím školním roce 2017/18 další ročník soutěže, tentokrát s jubilejním číslem dvacet. Již tradičně se mohou do jedné ze čtyř soutěžních kategorií (A–D) zapojit žáci od šestých tříd základních až po studenty středních škol. Prvním krokem je účast **ve školních kolech**, která jsou na jednotlivých školách plně v kompetenci vyučujících zeměpisu a musí proběhnout **nejpozději do konce ledna 2018**. Zpravidla postupuje za každou školu jeden žák, avšak v okresech s nižším počtem škol účastníků se ZO může po dohodě s pořadatelem okresního kola postoupit i více žáků. Pokud se vaše škola v minulých letech ZO účastnila, nezapomeňte se zapojit i letos. V případě, že se chcete zapojit poprvé, kontaktujte svého krajského garanta (pracovník odboru školství krajského úřadu), který vám sdělí informace o pořadatelem okresního kola ve vašem regionu. Seznam krajských garantů je zveřejněn na webové stránce soutěže: www.zemepisnaolympiada.cz/kontakty.

Po úspěšném absolvování školního kola postupují soutěžící **do kol okresních**, která se budou konat **20. 2. 2018**. Výjimkou jsou okresy, kde v tomto termínu probíhají jarní prázdniny, přičemž je v takovém případě nutné se informovat u pořadatele okresního kola, kdy je náhradní termín. Počínaje okresním kolem jsou zadání jednotlivých testových úloh tvořena organizačním týmem ZO a distribuována centrálně. Pokud vás zajímá, jaké otázky řešili soutěžící v minulých letech, navštivte opět webové stránky soutěže (odkaz „testy“ v pravém horním rohu stránky). Z okresního do **krajského kola (28. 3. 2018)** postupují vždy soutěžící na 1. a 2. místě v každé kategorii + X nejlepších v kraji napříč okresy (číslo X upřesní krajská komise). Pro soutěžící v kategoriích A a B je krajské kolo kolem nejvyšším, soutěžící v kategoriích C a D postupují do kola celostátního. Po loňském úspěšném prvním ročníku **doplňkové soutěže o nejlepší mapu**, vyhlašované ve spolupráci s Českou kartografickou společností, je pro letošní rok velkou změnou to, že se do této

doplňkové soutěže mohou přihlásit **všichni účastníci krajských kol**. Stačí v den konání krajského kola odevzdat vytvořenou mapu příslušné krajské komisi. V případě úspěchu v doplňkové soutěži budou její vítězové pozváni na slavnostní vyhlášení, které proběhne v rámci **kola celostátního** (ústředního). To se již po šesté uskuteční na geografické sekci Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, kde ve dnech **23.–24. 4. 2018** změří síly vítězové krajských kol spolu s deseti dalšími postupujícími, kteří vzejdou z celkového pořadí všech soutěžících v krajských kolech za Česko. Vítězové celostátního kola v kategorii D následně vytvoří dva týmy, které pojedou reprezentovat Česko na mezinárodní soutěže **iGeo** do Kanady (Mezinárodní geografická olympiáda) a **IESO** do Thajska (Mezinárodní olympiáda věd o Zemi). Ještě předtím se týmy společně s vítězi z kategorie C setkají v polovině července na **letním soustředění**, kde se budou na tyto soutěže připravovat. Soustředění se bude od letošního školního roku nově konat v podhůří Orlických hor v Dobrušce, kde na soutěžící bude čekat zajímavý program.

Výhodou zapojení do ZO pro soutěžící nejsou jen věcné ceny nebo účast v mezinárodních soutěžích pro

Jakub Jelen

Univerzita Karlova,
Přírodovědecká fakulta,
katedra sociální geografie
a regionálního rozvoje,
hlavní organizační garant
Zeměpisné olympiády;
jakub.jelen@natur.cuni.cz

Kateřina Polívková

ZŠ Bečov;
katapol@seznam.cz

OBR. 1 Soutěžící řeší zadání celostátního kola (práce s atlasem). V této části musí soutěžící prokázat schopnost analýzy a interpretace kartografických zdrojů. Foto: Lucie Urbanová.

OBR. 2 Během celostátního kola soutěžící zpracovávají část zadání v terénu, kde řeší konkrétní problémové úlohy. Na snímku je pracovní skupina, která pomocí teodolitu vyměřuje nadmořskou výšku mostu přes řeku Sázavu. Foto: Lucie Urbanová.

výherce celostátního kola. Počínaje krajským kolem jsou účastníci ZO v kategorii D přijímáni na všechny geografické studijní obory na českých vysokých školách **bez přijímacích zkoušek**. Pokud tedy o studiu geografie na vysoké škole uvažujete, je pro vás účast v ZO velkou výhodou. Díky zařazení ZO na seznam Excellence MŠMT (základních i středních škol) je pro školy, jejichž žáci v soutěži uspějí, možnost **požádat o dotaci**. Tu lze využít na odměny pedagogů podílejících se na odborné přípravě žáka do soutěže.

Výraznou změnou 20. ročníku ZO je téměř kompletní obměna organizačního týmu. I přesto, že organizátorem zůstává na dalších pět let geografická sekce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, došlo k výměně na pozicích garantů kategorií A–C i na pozici hlavního organizačního garanta.

Pro bližší informace navštivte webové stránky soutěže, kde naleznete mimo jiné také kontakty na organizátory, kterým neváhejte napsat své dotazy, náměty či stížnosti. Zároveň můžete sledovat ZO na jejím facebookovém profilu, na který se dostanete přes tento QR kód. Všem soutěžícím ve ZO. ročníku ZO přejeme hodně štěstí!

Abstract

Announcement of the jubilee 20th year of the Geographical Olympiad. This report announces Geographic Olympiad 2017/2018. It brings a brief description of the whole competition, from schools to international rounds. As well as information about individual rounds, including instructions how to join and where find all the necessary information.

Jak se na Zeměpisnou olympiádu připravit?

Školní kola jsou plně v kompetenci jednotlivých vyučujících zeměpisu a lze je pořádát mnoha způsoby. Nejrozšířenějším je forma písemného testu, je však možné zvolit například multimediální test či vést se zájemci o ZO odborný motivační pohovor.

Školní kolo je možné uspořádat pro všechny kategorie (A–D), přičemž tvůrci zadání mají příležitost své žáky typem a charakterem otázek připravit na úroveň otázek v okresním, krajském, případně v celostátním kole ZO. Otázky ve vyšších kolech jsou tvořeny se snahou respektovat aktuální Rámcový vzdělávací program (RVP), což bývá vzhledem

k odlišným Školním vzdělávacím programům (ŠVP) často problematické. Školní kolo však může být vytvořeno na základě ŠVP konkrétní školy a tím zcela přizpůsobeno žákům v jednotlivých ročnících, odpovídajících příslušným kategoriím ZO. Na webových stránkách ZO je možné nalézt tematické okruhy, kterými se tvůrci otázek pro vyšší kola soutěže řídí.

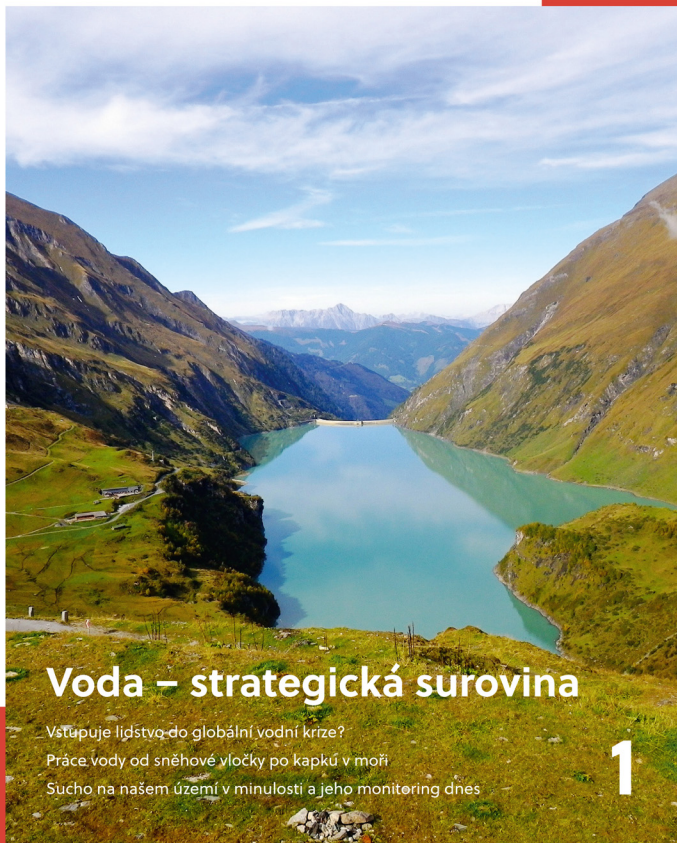
Obecně by při tvorbě školních kol měl být kladen důraz na analýzu a syntézu poznatků. Otázky by měly být sestaveny tak, aby ověřovaly kognitivní i afektivní cíle a je vhodné, aby u žáků testovaly jak znalosti, tak i dovednosti a postoje. Ve vyšších kolech ZO je mnoho úloh postaveno na řešení problémových situací, čtení textu s porozuměním nebo analýze informací ve formě tabulek či grafů.

Okresní, krajská i celostátní kola jsou rozdělena do tří částí: práce s atlasem, test geografických znalostí a praktická část. Je tedy vhodné zařadit do školního kola všechny tyto části. **Práce s atlasem** je zaměřena především na analýzu kartografických zdrojů, je nutné, aby žáci znali kartografické znaky, uměli číst z kartogramů či z kartodiagramů a dovedli získané informace správně vyhodnotit a aplikovat. Žák by měl být schopen pracovat jak s obecně geografickými, tak s tematickými mapami. Pro školní kola je možné využívat jakékoliv atlasy, vyšší kola ZO jsou pak řešitelná pouze s vybranými, které jsou vždy uvedeny v propozicích k jednotlivým kolům.

V **testu geografických znalostí** již není možné používat atlas. Otázky zde jsou zaměřeny na hlubší porozumění oboru, dle výše zmiňovaných tematických okruhů pro jednotlivé soutěžní kategorie. Nejedná se však o ověřování mechanicky osvojených znalostí a cílem by nemělo být vytvořit testové otázky s nabídkou uzavřené nebo jednoslovné odpovědi. Řešení úloh by měli být schopni žáci odvodit na základě všeobecných znalostí (např. světových makroregionů či klimatických pásů).

V **praktické části** jde především o zpracovávání a třídění informací, které jsou předkládány v textové formě, často doplněné o tabulky či grafy. Tuto část obvykle pojí jedno téma a je zaměřena především na schopnost efektivní práce s textem, selekci podstatných informací, jejich třídění a interpretaci. Není výjimkou, že ve vyšších kolech ZO soutěžící vytvářejí grafy či kartogramy. V celostátním kole je pak tato část realizována jako práce v terénu.

Výše byly stručně představeny jednotlivé části ZO i jejich struktura. Pokud chce soutěžící uspět, je pro něj povinností se zúčastnit školního kola, které mu může být v přípravě na vyšší kola soutěže velkým přínosem. Nejlepší inspirací pro tvorbu školního kola jsou mimo jiné testy z předchozích ročníků a další materiály umístěné na webových stránkách soutěže www.zemepisnaolympiada.cz. Pokud si stále nebudete s přípravou vědět rady, neváhejte se obrátit na organizátory ZO.

Voda – strategická surovina

Vstupuje lidstvo do globální vodní krize?

Práce vody od sněhové vločky po kapku v moři

Sucho na našem území v minulosti a jeho monitoring dnes

1

Tento soubor (článek) je vlastnictvím časopisu Geografické rozhledy a podléhá právní ochraně. ▪ Vydavatel i nakladatel časopisu si vyhrazují právo článek zveřejňovat na webových stránkách a sociálních sítích časopisu za účelem propagace časopisu. ▪ Dílo není určeno ke komerčnímu využití. Smí se šířit, pokud jsou korektně uvedeny údaje o autorovi, článku a jako zdroj citován časopis Geografické rozhledy.